

faae en Kvinde til at være Lærer end en Mand, og at vi derfor skulle tage denne Betælsel i Skolens Udgifter; men det forekommer mig, at man ogsaa skulde lade denne meget rigtige oeconomicke Sætning komme til at gjøre sig gjældende med Hensyn til Lærerne, idet man skulde see til blandt de dertil stilkede Personer at tage dem, som vilde paatage sig Gjerningen for den billigste Betaling, naar de igrigt vare aldeles ulastelige ligeoverfor det Hver, de onstede at paatage sig. Der kunde altsaa maaskee efter min Mening være Tale om, at man i det Hele kunde nedsette Begynderlønningerne til, hvad man her har tænkt sig at ville give en Kvinde, der ansættes i Skolevæsenets Tjeneste, men derimod forekommer det mig, at man ikke paa nogetsthemst Trin i dette skal gjøre Forskiel paa Mand og Kvinde, med Hensyn til de Vilkaar, under hvilke de skulle arbejde. Man skal ligesaa lidt beståre Kvinden som Manden den Udsigt, Loven af 8de Marts 1856 har givet til en forbedret Stilling ved en Lærertjeneste i Skolen, men man har synes det mig, her gjort et Skaar i den smukke Tanke, Lovforslaget dog har som Grundvold, nemlig Ligeberettigelsen. Dette er eet af de Punkter, jeg har villet omtale, og der er et andet, hvorom jeg ligeledes skal sige et Par Ord, idet jeg forøvrigt ikke finder, at der for mig er Anledning til at udtale mig vidtløftigt om Sagen; det er Spørgsmaalet om Forholdet mellem examinerede og uexaminerede Lærereinder. Det fordres ligesom, at den Lærereinde, der skal ansættes i en Kjøbstadscole, skal have taget Examen, og det er min Overbeviisning, at dette er Noget, hvorfra vi ikke komme bort, saalænge Skolen vedbliver at være en Mellemting mellem en Stats- og en Communeanstalt. Staten sætter jo en særdeles Priis paa Examen som Adkomst til andre Embeder, og jeg finder det altsaa naturligt, at den ikke kan løsrive sig herfra med Hensyn til Skolerne, men var Skolevæsenet derimod en reet Communesag, troer jeg, der vilde blive lagt mindre Vægt paa Examen. De Autoriteter, som skulde besætte Skolelærereembederne, vilde da vistnok tillægge den Kundskab, man paa anden Maade kunde skaffe sig om en Persons virkelige Dydighed — en Dydighed som maaskee kunde

være erhvervet paa en ganske anden Maade, end ved at forberede sig til Examen — en berettiget Indsigelse ved Ansættelsen i Lærereembedet. Hvis jeg havde med lige Sager at bestille, vilde jeg endog antage, at det var klogere at gaae denne Vej, end at tage Hensyn til Examen, og de Erfaringer, man ved andre Tager har med Hensyn til den Skikkethed, som en Examineret har ligeoverfor En, der ikke er examineret, kunde noksom lede til et saadant Resultat. Nagtet jeg altsaa ikke tillægger Examen det Værd, som der er tillagt den ved dette Lovforslag, er jeg dog, som sagt, overthydet om, at det er Noget, vi ikke kunne komme fra, saalænge Skolerne ere i den Stilling til Stat og Commune, hvori de nu ere. — Der er et ganske andet principielt Spørgsmaal, som jeg ogsaa vil bringe under Forhandling, skjøndt det rigtignok ikke vedkommer Skolegjerningen, men Lønningmaaden. Der har i dette Thing stadigt været en Bestræbelse efter at afskaffe Brændsel som en Lønningsgjenstand, og jeg skal henlede Opmærksomheden paa, at det forekommer mig, det vilde være heldigt, om man her istedetfor Brændsel gav den Vedkommende en Pengeløn, og lod ham selv skaffe sig Brændsel paa hvilken Maade, han kunde. — Med Hensyn til den Grund, der har været den overveieende til at gjøre en Forskiel i Lønningernes Størrelse for Kvinder og Mænd, nemlig Tilveiebringelsen af en større Villighed i Skoleudgifterne, troer jeg, at Communerne skulle henvende deres Opmærksomhed paa og gjøre deres Yderste til at faae den Anstuelse gjort gjældende, hvor de kunde, at de ene burde raade over deres Skolevæsen under Statens Tilsyn. Dersom dette Princip blev gennemført, er jeg overbeviist om, at der blev en betydelig Besparelse i Skoleudgifterne i Communen. — Hvad Kjøbstæderne angaaer, da er det min fulde Overbeviisning, at der i dem vil opstaae private Skoler for dem, som ville have en videregaaende Underviisning end den, der kan gives gennem Fri-skoler, og at de ikke ville savne Tilgang i de større Byer, saaledes at de ville kunne holde sig ved egne Midler. I de mindre Byer derimod, hvor det maaskee kunde være tvivlsomt, om Skolerne vilde kunne opretholdes ved egne Midler, kunne Communerne slippe for meget